

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КРУГЛИЙ СТІЛ «ТВОРЧІСТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА: АНТИІМПЕРСЬКІ, АНТИРОСІЙСЬКІ АСПЕКТИ»

8 березня 2023 року у м. Києві, у приміщенні Національного музею Тараса Шевченка (бульвар Тараса Шевченка, 12), відбувся Всеукраїнський круглий стіл з міжнародною участю «Творчість Тараса Шевченка: антиімперські, антиросійські аспекти».

Форум розпочався з тематичної екскурсії залами культурно-просвітницького й наукового закладу. Доктор філософії, професор, очільник Науково-дослідного інституту українознавства МОН України (далі – НДІУ), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки Василь Чернець представив учасникам Всеукраїнського круглого столу свого давнього друга, генерального директора Національного музею Тараса Шевченка, кандидата філологічних наук, лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка Дмитра Стуса.

Дмитро Васильович ознайомив учасників форуму з експозиціями Національного музею Тараса Шевченка, присвяченими антиімперським й антиросійським аспектам творчості Великого Кобзаря. Треба зазначити, що Дмитро Стус у своїй екскурсії приділив головну увагу тим викликам, які постали перед ним і його колегами-музейниками з початком повномасштабного вторгнення російських військ на українську землю.

Зокрема, він наголосив: «Весь день 24 лютого 2022 р. я і мої працівники евакуювали у надійне фондосховище всі найбільш цінні музейні експонати. Надалі, протягом майже півтора місяця, ми чергували в музеї, оберігаючи приміщення

та експонати від будь-яких несподіванок. Для ворога українські музейні зібрання – це важлива складова історії, культури, мистецтва та цивілізаційного коду України, тому, знищуючи їх, агресор сподівався наблизити власну перемогу, проте він прорахувався, українці вистояли й, зрештою, переможуть, а зруйновану культурно-історичну спадщину відбудуємо. У зв'язку з цим є дуже важливим якісне оцифрування музейних і культурно-мистецьких пам'яток. Зрозуміло, що це коштує чималих грошей, але в умовах повномасштабної російсько-української війни діджиталізація дає нам змогу не лише зберегти національне надбання, а й розвиватися та впевнено дивитися у майбуття. Якщо ми хочемо крокувати в ногу з часом, то приречені використовувати новітні інноваційні технології. Також відзначаю важливість залучення до музейних зібрань молоді й особливо дітей. Проблема виховання української молоді є наразі дуже актуальною. Колись діти розпочинали свою освіту зі знайомства з книгами, а тепер – з різноманітних гаджетів, треба це якось вирішувати. На мою думку, музеї можуть допомогти у вирішенні цієї складної колізії, але задля цього треба створювати сучасні експозиції, до яких дітям можна буде не лише доторкнутися, але й активно з ними працювати, контактувати тактильно й інтерактивно, розвиваючи тим самим дитячу пам'ять, логіку, мислення й позитивне сприйняття навколишнього світу. На жаль, всі ці новації потребують великих фінансових ресурсів. З власного

Дмитро Стус

досвіду знаю, що фінансування культури у Польщі й в Україні відрізняється приблизно у сто разів. Попри всі об'єктивні й суб'єктивні труднощі ми маємо втримати культурний фронт, й українці, зрештою, його втримають і переможуть!».

Після завершення екскурсійної частини учасники Всеукраїнського круглого столу продовжили роботу у конференц-залі Національного музею Тараса Шевченка. У вступному слові Василь Чернець наголосив, що хоча музейників й українознавців об'єднує проблема недофінансування, проте в умовах повномасштабної російсько-української війни нам усім треба ще більше працювати в ім'я перемоги над ворогом. У зв'язку з цим, відзначив виступаючий, науковий форум, присвячений осмисленню антиімперських та антиросійських аспектів у творчості Тараса Шевченка є на часі, оскільки геніальний український пророк завжди актуальний та сучасний. Василь Гнатович також наголосив, що, читаючи програмну поезію Тараса Шевченка «І мертвим, і живим, і ненарожденним

землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнє посланіє», розумієш: ті питання, які були архіважливими майже двісті років тому, залишаються надзвичайно болючими зараз, тому є нагальна потреба їх обговорювати, аналізувати, конкретизувати й актуалізувати.

Після вступного слова Василя Чернеця учасникам круглого столу було продекларовано антиімперські та антиросійські поезії Тараса Шевченка. Спочатку в режимі записаного завчасно відеозвернення учні 4-А класу Києво-Печерського ліцею № 171 «Лідер» (класний керівник Анна Пацина) прочитали вірші «Бували війни й військовії свари...» й «Гоголю». Потім наукові співробітниці відділу української філології НДІУ Юліана Шинкарик та Наталія Безсмертна виразно зачитали уривок з поеми «Кавказ» Т. Г. Шевченка.

По закінченні культурно-мистецького перформансу розпочалася суто наукова частина.

З доповіддю «Дискусійні питання життєвого і творчого шляху Т. Г. Шевченка» виступив доктор історичних наук, професор, завідувач відділу інформаційного забезпечення та наукових комунікацій НДІУ Анатолій Павко. Доповідач відзначив вагоме місце Тараса Шевченка в українській історії, культурі, літературі та гуманітаристиці. Виступаючий фахово охарактеризував важливі напрацювання вітчизняних вчених щодо аналітичного осягнення життєвого і творчого шляху Т. Г. Шевченка. Анатолій Іванович наголосив, що антиімперський та антиросійський доробок Тараса Шевченка має вагоме значення для посилення інтелектуального спротиву російській агресії та допомагає українцям перемагати окупантів.

Завідувач відділу українознавства Комунального закладу вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти» Володимир Лазаренко виголосив доповідь «Творчість Тараса Шевченка як відображення боротьби з імперською росією», у якій проаналізував, яким чином у доробку Великого Пророка актуалізувалося багатотомове протистояння героїчного українства з російським імперіалізмом і шовінізмом. Володимир Іванович відзначив, що Тарас Шевченко у своїх антиімперських творах завжди закликав українців позбавлятися меншовартості, сліпого поклоніння авторитетам, навчатися, гуртуватися та перемогти споконвічного ворога.

Доктор історичних наук, професор, завідувачка відділу української філології НДІУ Ольга Казакевич у доповіді «Тарас Шевченко і українська національна ідея» розкрила особливості національного світогляду геніального Кобзаря та головні етапи його формування. Ольга Михайлівна наголосила, що саме Тарас Шевченко власним подвижницьким життям, своїми творами у другій половині XIX – на початку XX ст. зумів об'єднати Схід і

Захід України в одну-єдину цілісну політичну, культурну, етнокультурну й ментальну реальність, яка наразі виборює у кровопролитній борні з російським фашизмом право на життя та демократичний розвиток.

На завершення заходу керівник НДІУ Василь Чернець подякував учасникам Всеукраїнського круглого столу, присвяченого осмисленню антиімперських й антиросійських аспектів у творчості Тараса Шевченка, відзначив активну участь науковців в обговоренні актуальних гуманітарних проблем і високий рівень доповідей та наголосив на важливості подальшої взаємовигідної співпраці НДІУ з Національним музеєм Тараса Шевченка задля перемоги над російським агресором й відновлення територіальної цілісності Української держави.

Помічник директора НДІУ Анна Богданович здійснила фотофіксацію наукового заходу.

Юрій ФІГУРНИЙ
orcid.org/0000-0002-6463-0920
кандидат історичних наук,
завідувач відділу української
етнології НДІУ